

## **Baluwa ya Paoli kwa wanhu wa Galatiya Chilongole**

Chitabu cha Wagalatiya nachandichigwa na mtumigwa Paoli. Nayali baluwa Paoli yandiche kwa chilundo cha wanhu walingumkunda Kilistu ako Galatiya, mhela uli hagati mwa makumi gane na nane na makumi gahano na saba kulawila Yesu loyavumbuche. Wagalatiya nawali wanhu wanji nawawele wochikala Loma kuli mkowa wa Galatiya. Wasomile nahawavizelele kota Paoli nayalikohi mhela naloyali yokwandika baluwa ayi, ila nayali kuli miji ja Efeso na Kolinto ndo hawele honhu hoyandichile.

Paoli nakawandichila wanhu walingumkunda Kilistu weng'ha Wayahudi na hawawele Wayahudi, ako Galatiya. Nakandika yokangaza kuli kiyusa na malanguso ga udesi kota vila wanhu walingumkunda Kilistu wanguganigwa kuwinza malajizo kuli ilagano lya katali, kota vila kwinjila ikumbi. Kwali na chilundo cha wanhu mli wanhu walingumkunda Kilistu wechemigwe Wayuda wali wochijesa kota chila munhu yalingumkunda Kilistu kanguganigwa kwinjila ikumbi. Ahyo hewo naweuza ng'hatu kwa chiwalo cha ludali lwa Paoli. Paoli nakegombela kuli utumigwa wa heye kwa kuwasimila mbuli za utumigwa wa heye (1:11-12:14). Na kuigombela Mbuli Inojile kwa kulonga kota ulohozi wokuya kuli makundo kwa Yesu Kilistu

(2:6). Chilingoneka kota isungu lya Nguluwi na haiwele choni chowalingudita wanhu.

### **Gali Mgati**

Paoli kangwaluka baluwa ya heye kwa kuwalamsa wanhu wa walingumkunda Kilistu ako Galatiya (1:1-5).

Hamba Paoli nakasima mbuli zimwe za heye za kulapa kulangusa na kulajila kota kangu-ganigwa kikala kwa kuwinza malajizo ago, ila ahyo hailingukola chinhu (1:6-2:21).

Hamba kangusima vikulu kwa chiwalo cha kuwinza malajizo na utambichizo kuli ulo-hozi (3-4).

Hamba kangulonga vyoilinguwalapa hewo kuwa wanhu wanojile kikala kuli kumkunda Yesu Kilistu (5:1-6:10).

Paoli kangugomanyiza baluwa ya heye kwa ulamso na kuwakumbusa kota nakagaluswa na Nguluwi kuwa munhu yunji na kuwinza malajizo kota vila kwanjila ikumbi (6:11-18).

<sup>1</sup> Heni Paoli mbele mtumigwa haiwle kawa ludali lwa wanhu, ila kwa kusaha kwa Yesu Kilistu na Nguluwi Mhaza yamzilipule Yesu kuli wabagame, <sup>2</sup> heni na wang'holozangu weng'ha wawele hamwe na heni twanguwandichila chilundo cha wanhu walingumkunda Kilistu weng'ha wa ako Galatiya. <sup>3</sup> Twangukuganilani utambichizo na kikala goya kulawile kwa Nguluwi Mhaza wa hetwe na kwa Mkulu Yesu Kilistu.

<sup>4</sup> Kilistu nakelavya yuye kwa chiwalo cha gehile ga hetwe galawile na igano lya Nguluwi wa hetwe na Mhaza, leka yatugombole kuli isi ayi ihile ya

sambi. <sup>5</sup> Nguluwi yatogoligwe, wa mazuwa gose! Ena.

*Mbuli Inojile ndo imwe hela*

<sup>6</sup> Mwangumbumbuwaza, lekachoni mwangumleka himahima Nguluwi yawachemile kuli utambichizo wa Kilistu, na mwanguwinza usenga unji ulingoneka kota Mbuli Inojile. <sup>7</sup> Ndangukomya, kuduhu Mbuli Inojile yinji. Ila ndangulonga aga kwa vila, wakuko wanhu walinguwawifyanga, na walingugana kuyajiliza Mbuli Inojile ya Kilistu. <sup>8</sup> Ila, wone iwe yumwe wa hetwe ama mhilisi wa kilanga, kowadamlilani usenga unji na ulivinji na ula wotuwadamlileni hetwe, leka ayo nayapanjilwe na Nguluwi! <sup>9</sup> Kota navyondongole kulonga, na sambu ndangulonga kahi, wone munhu yoneche yowadamulilani usenga ulivinji na ula yomina mbochele, na ayo yapanjilwe na Nguluwi!

<sup>10</sup> Hambu ndangugana kumnojeza whaani, wanhu ama Nguluwi? Hebu! Nangane kuwanojeza wanhu, salinguwa chitumagwa wa Kilistu.

*Paoli kanguchemigwa na Nguluwi*

<sup>11</sup> Wang'holozangu ndangugana mvizele kota ila Mbuli Inojile yondivadamlile hailawile kwa wanhu. <sup>12</sup> Na heni sibochele kulawila kwa munhu yoneche, na silanguswe na munhu. Yesu Kilistu yuye ndo yangubulile.

<sup>13</sup> Kwa vila, namuhulika vyonandali ndichikala katali kwa kibatilila dini ya Chiyahudi, navyondichigazile ng'hatu chilundo cha wanhu walingumkunda Kilistu cha Nguluwi, na

kugana kuwadumya ng'hatu. <sup>14</sup> Ena, heni nandiwalongola Wayahudi wayangu wenji wotukulase kuli kibatilila dini ya Chiyahudi, nangaya ng'hatu kibatilila malanguso ga wasekulu wa hetwe.

<sup>15</sup> Ila Nguluwi, kwa kunoga kwa heye, nayali yanyhagule londing'hali vumbuka, nakanyhema ndiwe chitumagwa wa heye. <sup>16</sup> Bahala navyoyawene yowa goya kungubulila Mwanage mgati mwangu leka ndikadamle Mbuli Inojile ya heye kwa wanhu hawaweke Wayahudi, nasibilimile kuza kumuuzwa munhu yoneche, <sup>17</sup> na silutile Yelusalemu kwa wala nawaweke walongole kuwa watumigwa, nanduta tandi mkowa wa Alabiya, hamba nanyhiluka kuli muji wa Damasiko. <sup>18</sup> Hamba, lojipulute mihela jidatu, nanduta Yelusalemu kiwona na Kefa. Kefa kwa Chigiliki Petili, nandikala kwa heye mazuwa kumi na gahano. <sup>19</sup> Ila siwawene watumigwa wanji ila Yakubu, mng'holoze Mkulu Yesu.

<sup>20</sup> Nguluwi kavizela kota, aga gondilinguwandichilani, silingulonga udesi.

<sup>21</sup> Hamba nanduta kuli isi za Siliya na Kilikiya. <sup>22</sup> Mhela awo, heni baha nasizeleche kwa chilundo cha wanhu walingumkunda Kilistu kula Yudeya. <sup>23</sup> Chowali wachizelele ndo chila hela chowahuliche, "Munhu yula yonayali yotugaza aho katali, lelo kangudamla makundo gagala gonayali yojeza kugajiliza." <sup>24</sup> Ahyo, nawamtogola Nguluwi kwa chiwalo cha heni.

## 2

### *Paoli na watumigwa wanji*

<sup>1</sup> Hamba, lojipulute mihela kumi na jine, nanduta kahi Yelusalemu hamwe na Banaba, vivila nandimhola Tito. <sup>2</sup> Nanduta ako kwa vila Nguluwi nakangubulila. Nanhing'hana na vilongozi chinyele, nandiwalonjela awo vilongozi usenga wa Mbuli Inojile yondamle kwa wanhu hawawele Wayahudi. Nandita ahyo, leka mijito ja heni ileche kwajilila hela. <sup>3</sup> Ila, naheye myangu Tito, nayawele Mgilichi, hakoligwe lupichi kwinjila ikumbi, <sup>4</sup>hanga kwali na wang'holozetu wanji wa udesi nawaganile yenjile ikumbi. Wanhu awa naweyinjiza hewo kwa usugu na kupugajiza kilejeha kotulinako kuli kilumba na Yesu Kilistu, leka watudite tuwe wapogozu wa hewo. <sup>5</sup> Hatikundize na hewo ne hado, leka kukomya kwa Mbuli Inojile, kupone na hemwe mazuwa gose.

<sup>6</sup> Ila wanhu wala walingulonjigwa ndo vilongozi, wone wokomya wali ahyo ama hebu, kwa heni haiwele chinhu, mina Nguluwi hambe yataguse kwa kulola mbuli ya kunze, wanhu awa hawawele na majesa ga kunyonjezela. <sup>7</sup> Ila, hewo nawavizela kota Nguluwi nayali yanhumile kudamla Mbuli Inojile kwa wanhu hawawele Wayahudi, kota vila Petili navyoyatumigwe kuwadamlila Wayahudi Mbuli Inojile. <sup>8</sup> Mina, yula yamditile Petili yawe chitumagwa kwa Wayahudi, ndo yanditile heni nani ndiwe chitumagwa kwa wanhu hawawele Wayahudi. <sup>9</sup> Lelo Yakubu na Kefa na Yohani, wawele woneche kuwa vilongozi wang'hangala, nawavizela kuwa Nguluwi nakanipa heni utambichizo awo, nawatubata hetwe moko Banaba na heni, uwe ulajilo wa kuwa

hamwe. Hetwe natuganigwa kugongomanya mijito kuli wanhu hawawele Wayahudi, na hewo nawo, wakakole mijito kwa Wayahudi. <sup>10</sup> Weng'ha nawatulanda chinhu chimwe hela, tuwakumbuche na kuwatanza wazunwa wamkundile Kilistu, na heni nanguchidita chinhu acho.

*Paoli kangumng'hanuchila Petili ako Antiokiya*

<sup>11</sup> Ila Kefa loyafichile muji wa Antiokiya, nandimlemela hazelu hela, kwa vila nayali yawifile. <sup>12</sup> Kwa vila, lokung'hali wanhu wamwe wonawali watumigwa na Yakubu kuya aho, Petili nayali yolya hamwe na wanhu hawawele Wayahudi. Ila, lowagomole, nakaluka kiyengula mholemhole na kibagula kulya hamwe na wanhu hawawele Wayahudi, kwa vila nayali yowadumba wala wali wowakolaniza lupichi wanhu kwinjila ikumbi. <sup>13</sup> Wayahudi waji nawelumba na Petili kuli chidito achi cha uhadi, na heye Banaba vivila nakafichigwa na uhadi wawo. <sup>14</sup> Leka, lombone kota kwimizwa kwa hewo kuli kukomya kwa Mbuli Inojile hakugoloche, nandimlonjela Kefa hali wanhu weng'ha, “Hanga hegwe kwa Myahudi, kwangikala kota wanhu hawawele Wayahudi na haiwele kota Myahudi! Kwanguweza ndaze lelo, kujeza kuwakola lupichi wanhu hawawele Wayahudi kikala kota Wayahudi?”

*Wayahudi na wanhu hawawele Wayahudi wanguholigwa kwa makundo*

<sup>15</sup> Ndangukomya, hetwe twa Wayahudi kwa kuvumbuka, na hatuwele wanhu hawawele

Wayahudi wachemigwe wana gehile. <sup>16</sup> Hetwe, tuvizela kwa kukomya kuta munhu howeza kuditikwa yawe yatanganiche hali Nguluwi kwa kuwinza malajizo, ila kwa kumkunda hela Yesu Kilistu. Ahyo na hetwe natwe tumtogola Kilistu leka natwe tuwe tutanganiche kukolela makundo ga hetwe kwa Kilistu, na haiwele kwa kuwinza malajizo, mina kuduhu munhu yoditigwa yatanganiche kwa kudita kota ilinguganigwa na malajizo. <sup>17</sup> Wone twetwe baha tuditwa tuwe tutanganiche, kwa kilumba na Kilistu twangoneka kuta tuna gehile, ndaze, mbuli ayi yanguzeleka kota Kilistu ka chitumagwa kuli kudita gehile? Ne hado! <sup>18</sup> Nambifya nzila ya kitumbila malajizo. Wone lelo ndiizenga kahi, ndangoneka kota heni nda mwihe. <sup>19</sup> Mina, kwa chiwalo cha malajizo, heni mbagama, malajizo gago nagang'hopola, ndiwe ndikala kwa chiwalo cha Nguluwi. Heni mbagama hamwe na Kilistu mumsalaba, <sup>20</sup> na sambu ndangikala, ila siwele heni kahi, Kilistu kangikala mgati mwa heni. Kikala aku kondilingikala sambu ndangikala kwa makundo, makundo kuli Mwana wa Nguluwi yanganile nakaulavya ukomu wa heye kwa chiwalo cha heni. <sup>21</sup> Hambe ndeme Isungu Iya Nguluwi. Wone munhu nakaditagwa yawe yatanganiche kukolela kibatilila malajizo, lelo Kilistu nakabagama hela!

### 3

#### *Makundo ama Malajizo*

<sup>1</sup> Hemwe Wagalatiya, muwa wapoka ng'hatu! Whaani yawahawileni? Mbuli ya kugazigwa kwa heye Yesu Kilistu naisimilwa hazelu hali meho ga hegwe. <sup>2</sup> Ndangugana ndivizele hela chinhu chimwe kulawila kwa hemwe, ndaze, nambochela Muhe wa Nguluwi kwa vila namgana kweneza malajizo ama kwa chiwalo cha kuhulika na kukunda Mbuli Inojile? <sup>3</sup> Ndaze, hemwe mwawapoka kota ahyo? Hemwe namwaluka geng'ha kwa kutanzigwa na Muhe wa Nguluwi, ndaze, mwangugana lelo kusumya kwa ludali lwenu mwemwe lwa chiwunhu? <sup>4</sup> Ndaze, magazo geng'ha nagowapatileni hemwe hagawele chinhu? Hebu, hambe iwe ahyo! <sup>5</sup> Ndaze, Nguluwi kawapaga Muhe wa heye na kudita vinduzanduza hali hemwe kwa vila mwangweneza galinguganigwa na malajizo, ama kwa vila mwanguhulika Mbuli Inojile na kuikunda?

<sup>6</sup> Kota Maandiko Matakatifu vyogalingulonga, “Abulahamu nakamkunda Nguluwi na kwa makundo ga heye, Nguluwi nakamuwazila kota katanganika.” <sup>7</sup> Lelo mvizele kota wala weng'ha wawelengumkunda Nguluwi, awo ndo wawele wana ng'hatu wa Abulahamu. <sup>8</sup> Maandiko Matakatifu nagalajila kung'hali kota Nguluwi kowadita wanhu hawawele Wayahudi kuta watanganiche kukolela makundo. Ahyo Maandiko Matakatifu nagalongola kumdamlila Abulahamu Mbuli Inojile, “Kuli hegwe nhanzi za isi zeng'ha zotambichizwa.” <sup>9</sup> Lelo wala walingumkunda Nguluwi wangutambichizwa hamwe na Abulahamu yakundile.

<sup>10</sup> Ila wala weng'ha wangitumbila hela kweneza

galingulapigwa na malajizo, awo wopanjlwa na Nguluwi. Mina Maandiko Matakatiifu gangulonga, “Yoneche hambe yebate na kweneza geng’ha gandichigwe kuli chitabu cha malajizo, kopanjlwa na Nguluwi” <sup>11</sup> Kangukomya kuta kuduha munhu yalingoneka yatanganiche kwa Nguluwi kwa kibatilila malajizo, mina Gandichigwe gangulonga, “Yatanganiche kuli makundo kochikala.” <sup>12</sup> Ila malajizo hagalingitumbila makundo, ila Gandichigwe gangulonga, “Yalingweneza vinhu vilingulapigwa na malajizo, kochikala kwa vinhu avyo.”

<sup>13</sup> Kilistu nakatulohola kuli kupanjilwa kwa chiwalo cha malajizo kwa kuhola kupanjilwa ako kwa chiwalo cha hetwe, mina Gandichigwe gangulonga, “Kapanjlwa munhu yoneche yawele lukuli lwake luninizwe migodi.” <sup>14</sup> Mbuli ayi naikoleka leka aula utambichizo woyapegwe Abulahamu uwadulichile wanhu hawawele Wayahudi kukolela Kilistu Yesu. Ahyo nzila ya makundo, tumbochele yula Muhe Nguluwi yalagane na hetwe.

### *Malajizo na ilagano*

<sup>15</sup> Wang’holozangu, tandi ndiwalonjele wanhu vyowalingudita chila zuwa, haduhuli munhu yoweza kupunguza ama konjeza chinhu kuli malagano hali hetwe wanhu weli. Malagano wone gamale kukoleka, na kuwichigwa ulajilo kuduhuli munhu yalinguwika hafungo ama konjezela chinhu chila nachowalagane. <sup>16</sup> Lelo Abulahamu nakapegwa malagano, heye hamwe na mlewala wa heye. Gandichigwe hambe galonje,

“Na walelwa wa heye,” Kulajila wanhu wenji, ila gangulonga, “Na mlelwa wa heye,” Kulajila yumwe, na heye ndo Kilistu. <sup>17</sup> Chondilingugana kulonga ndo achi, Nguluwi nakadita ilagano na Abulahamu, nakalitawiza, malajizo nagoyile mihela miya zine na makumi gadatu hamba, hagoweza kutang'ula, ama kusa ng'hatu chila nachoyalonjile. <sup>18</sup> Mina, wone ndolendole ya Nguluwi yangitumbila malajizo, lelo hambe itumbile kahi ilagano lya Nguluwi. Hambi, kwa vila Nguluwi nakamnojeza Abulahamu kwa chila nachoyalonjile. <sup>19</sup> Lelo malajizo gangukola mbuli yachi? Nagonjezwa aho leka kulajila uhonzolomo ndo chinhu chachi, mbaka hoyogomola yula mlelwa yaleligwe mlli lukolo lwa Abulahamu, yapeligwe alila ilagano. Malajizo nagagaligwa na wahilisi wa kilanga kwa moko ga manyisi. <sup>20</sup> Ndangukomya ng'hatu, manyisi halinguganigwa wone mbuli ayo yangumlapa munhu yumwe, na Nguluwi ndo yumwe.

### *Galingulapigwa ga Malajizo*

<sup>21</sup> Ndaze, Malajizo gangitwanza na malagano ga Nguluwi? Ne hado! Mina, wone nakulavigwe Malajizo nagalinguwagalila wanhu ukomu, lelo twahaditikwe watanganiche kukolela Malajizo. <sup>22</sup> Ila hebu, Maandiko Matakatifu mina galonga kota isi yeng'ha ya hasi ha ulongozi wa wihe, na ahyo, wawelengukunda wapegwe lila ilagano yalavile Nguluwi, kwa makundo ga Yesu Kilistu, wopegwa wala walingukunda.

<sup>23</sup> Lotung'hali kupegwa makundo, malajizo nagatudita wanweng'hwa, tubeteza makundo ago

gagubuligwe. <sup>24</sup> Lelo ahyo malajizo nagatulongoza kuza kwa Kilistu, leka kukolela makundo tuditwe watanganiche hali Nguluwi. <sup>25</sup> Ila kwa vila gala makundo mina gafika, lelo hatulingulongozwa kahi na malajizo.

<sup>26</sup> Kwa makundo, hemwe mweng'ha muwa wana wa Nguluwi kwa kilumba na Kilistu Yesu. <sup>27</sup> Hemwe mweng'ha mbatizigwe milumba na Kilistu muwa kota heye Kilistu. <sup>28</sup> Ahyo, kuduhuli kahi ubagulo kwa Myahudi na wanhu hawawele Wayahudi, mpogozi na munhu yelejehe, mlume na mdala. Mweng'ha mwa chinhu chimwe kwa kilumba na Yesu Kilistu. <sup>29</sup> Hanga, hemwe mwa wanhu wa heye Kilistu, lelo mwa walelwa wa Abulahamu, na mbochela gala gotulaganwe na Nguluwi.

## 4

<sup>1</sup> Leka, ndangulonga ahi, yalinguhalila, wone yawe yang'hali mwana kangiwhana na mpogozi, hanga lufufu lweng'ha ndo lwa heye mhaza. <sup>2</sup> Mhela awo weng'ha kowa mmoko ga wala wawelengumlela na wala walingumlolela lufufu lwake mbaka mhela ula uwichigwe na mhaza wa heye. <sup>3</sup> Vyoili na hetwe vyonatwali tung'hali wana, natwali wapogozi wa ludali lulingulongoza isi yeng'ha. <sup>4</sup> Ila mhela ula utanganiche vyowenele, Nguluwi nakamlajiza Mwanaje yavumbuche na mdala, naye nakekala kwa kulongozwa na malajizo, <sup>5</sup> leka yawagombole wala walingulongozwa na malajizo leka hetwe tuwe wana wa Nguluwi.

<sup>6</sup> Kwa vila hemwe sambu mwa wanage, Nguluwi nakamlajiza Muhe wa Mwanage mnhumbula ya hemwe, Muhe yawelengulila “Aba,” Ilinguzeleka “Mhaza.” <sup>7</sup> Leka, hegwe huwele mpogozu kahi, ila mwana. Na wone mwa wana, ahyo, hemwe mobochele geng'ha Nguluwi goyawawichile wana wa heye.

### *Majesa ga Paoli kwa wanhu wa Galatia*

<sup>8</sup> Katali lomwali hamumzelele Nguluwi, namwali wapogozu wa jila milungu ja udesi. <sup>9</sup> Ila sambu, kwa vila mumzela Nguluwi, ama tulonge mzeleka na Nguluwi, mwanguweza ndaze kahi kuhiluka kwa jila Mimazoga mizunwa na ng'hochele, ahyo mwangugana muwe wapogozu wa hewo kahi? <sup>10</sup> Mng'hali muwinza zuwa na myezi na milimo na mihela! <sup>11</sup> Ndangudumba kuta mijito jong'holile kwa chiwalo cha hemwe, jaga hela!

<sup>12</sup> Wang'holozangu, ndanguwadedeza mfande kota heni, kwa vila nani nda kota hemwe. Hamnditile wihe woneche. <sup>13</sup> Kota vyomvizelele kula kuwadamlilani kwa mwaluko Mbuli Inojile, kwa vila nandali mtamwa, <sup>14</sup> Ahyo, mhela ula hambezile ne kundema kwa chiwalo cha utamwa wa heni uwawichile kuli kujezigwa, ila nambochele kota mhillisi wa kilanga ama yuye Yesu Kilistu. <sup>15</sup> Na msangalala, lelo kulawila choni? Ndangilaha kuta mhela ula namwahawezile kung'umbula meho ga hemwe na kumha heni. <sup>16</sup> Ndaze lelo ndiwa mwihe wa hemwe kwa vila ndanguwalonjela ndikomya?

<sup>17</sup> Awo wanhu wanji wangukugayilani hemwe, ıla nhumbula za hewo hazinojile. Wangugana kuwabagulani hemwe na heni, leka hemwe muwagayile hewo. <sup>18</sup> Lelo inoga chila zuwa kudita mbuli inojile ng'hatu kuwagayilani wanji kuli mbuli zinojile, na haiwele mhela heni hondiwa hamwe na hemwe. <sup>19</sup> Wanangu, kota hila mammo yawele na himila vyoyalingona usungu mhela wa kulela, na heni ndanguwonela usungu kahi mbaka aho Kilistu vyoyowa yalumbigwe mgati mwa hemwe. <sup>20</sup> Ndangugana nandiwe na hemwe sambu, mina ndahalonjile mholemhole kwa chiwalo cha hemwe! Ndina majesa ng'hatu na hemwe!

### *Hagali na Sala*

<sup>21</sup> Ndonjeleni, hemwe mlingugana kulongozwa na malajizo, ndaze, hambe muhuliche vyogalingulonga malajizo? <sup>22</sup> Mina yandichigwa kuli chitabu cha malajizo ga Musa, kota Abulahamu nayali na wana weli, yumwe kwa mdala mpogozi na wakeli kwa mdala yelejehe. <sup>23</sup> Yula mdala yawele mpogozi, nakalela mwana kota wanhu wanji vyowalingulela, ıla yula mdala yelejehe nakalela kulawila kuli ilagano lya Nguluwi. <sup>24</sup> Mbuli azi ziwa ziwahani, kwa vila mammo awo weli ndo kiwhana na malagano meli, Hagali yula wanage waleleche mu upogozi yangulajila ilagano liwichigwe kuli chidunda cha Sinai. <sup>25</sup> Hagali kangulajila chidunda cha Sinai chiwele Alabiya, na ndo kiwhana na Yelusalemu iwele sambu, iwele mupogozi hamwe na wanage heye. <sup>26</sup> Ila Yelusalemu ili kuchanya kilanga ndo

muji uwele wilejehe, na hewo ndo maiwetu,  
<sup>27</sup> kwa vila Maandiko Matakatifu gangulonga,  
 “Usechelele, hegwe uwele mhende yohambe  
 ulele,  
 utowe luchenze, hegwe ulelile mwana, yohulin-  
 guhulika usungu wa kulela mwana,  
 mina mdala yula yalechigwe kana wana wenji,  
 kusinda wa yula yawele na mlume.”

<sup>28</sup> Lelo wang'holozangu, hetwe twa wana, kwa  
 chiwalo cha Nguluwi nachoyalagane na hetwe,  
 kota vyoyawele Isaka. <sup>29</sup> Ila wone vila zuwa  
 lila yula mwana yaleleche kukolela lukuli, vy-  
 oyamgazile mwana yula yaleleche kwa ludali  
 lwa Muhe wa Nguluwi, hiho ndo vyoili sambi.  
<sup>30</sup> Ila Maandiko Matakatifu gangulonga ndaze?  
 Gangulonga, “Muwinje mamu mpogozu hamwe  
 na mwanage mina wana wa mpogozu hohalila  
 hamwe na wana wa mamu yelejehe.” <sup>31</sup> Ahyo,  
 leka mng'holozangu, hetwe hatuwele wana wa  
 yula mamu mpogozu ila twa wana wa mamu yele-  
 jehe.

## 5

### *Kilistu katugombola*

<sup>1</sup> Kilistu nakatugombola, nakagana tupone  
 tilejehe. Lelo mwime goya mleche kukunda  
 muwe wapogozu kahi. <sup>2</sup> Muhulichize! Nda heni  
 Paoli ndilingulonga na hemwe! Wone mkunde  
 kwinjila ikumbi, Kilistu howatanza ne chinhu.  
<sup>3</sup> Ndangulonga kahi ne uviso, chila yalingukunda  
 kwinjila ikumbi yangumlapa yebatilile malajizo  
 ga Musa geng'ha. <sup>4</sup> Hemwe mlingugana kuwa

mtanganiche kukolela malajizo, mibagula na Kilistu. Muuleka Isungu Iya Nguluwi. <sup>5</sup> Ila hetwe, twanawo utumbilo kota Nguluwi kotudita tuwe watanganiche kukolela makundo. Acho ndo chotulingubeteza ng'hatu, kwa ludali Iwa Muhe wa Nguluwi. <sup>6</sup> Mina wone twilumbile na Kilistu Yesu, kwinjila ikumbi ama kuleka kwinjila ikumbi hakuwele chinhu, ila chinhu chikulu ndo makundo galingukola mijito kwa igano.

<sup>7</sup> Namwali mdita goya, lelo whaani yawalemeze kibatilila kukomya? <sup>8</sup> Yaditile chinhu acho hawele Nguluwi yawachemile. <sup>9</sup> Kota vyowalonjile, “Usaso udo hela wagadusa chidoto cheng'ha cha utimbo!” <sup>10</sup> Kwa vila tilumba na Mkulu, ndangukomya nhumbula za hemwe hazigaluka. Ila ayo yowahanzanyani, yawe munhu yoneche yula kotagusigwa na Nguluwi.

<sup>11</sup> Wang'holozangu wone ndilutilila kudamla mbuli ya ikumbi lelo lekachoni ndangugazigwa? Wone na iwe ahyo, kudamla kwa heni kwa chiwalo cha msalaba wa Kilistu, hawalingigala chikwang'hwalo. <sup>12</sup> Ndangugana wanhu awo wawele kuwahanzanyani walute kutali na hemwe, wake-saule wawo!

<sup>13</sup> Hemwe wang'holozangu, namchemigwa muwe wanhu welejehe. Ila kilejehe ako kuleche kuwa chivilizilo cha kulongozwa na maya genu ga wihe, ila mwanguganigwa mikolele mijito hemwe kwa hemwe kwa igano. <sup>14</sup> Mina malajizo geng'ha ga Musa gagwenezwa kuli kibata ulonzi awu umwe, “Mgane muyago kota vyoulingigana gwegwe baho.” <sup>15</sup> Ila wone mochiluma na

kidakula kota migongolo, milolele mleche kilumiza mwemwe baho!

*Ukomu ulingulongozwa na Muhe wa Nguluwi*

<sup>16</sup> Lelo ndangulonga ahi, ukomu wa hemwe ulongozwe na Muhe wa Nguluwi, na hemwe homuwinda kahi maya ga wihe gawele mgati mwa hemwe. <sup>17</sup> Kwa vila, maya ga wihe gawele mgati mwetu hambe vikundize na yalingugana Muhe wa Nguluwi na gala galinguganigwa na Muhe hambe vikundize na maya ga wihe. Vinhu avi vili vyangilewa, ahyo, Muhe wa Nguluwi yulongoza hamdita hela choneche choulingugana kudita gwegwe baho. <sup>18</sup> Wone mlongozwe na Muhe Yelile, lelo hamulongozwa kahi na malajizo.

<sup>19</sup> Lelo madito ga wanhu walinguwinda maya ga wihe gawele mgati mwao gazeleka, ung'hondwa na uhonzolomo na wavu, <sup>20</sup> kufugamila jimalukolo na uhawi na ung'honyo na kilewa na maya na kuzudila na ubuhu na kiyowele na kilema na kibagula, <sup>21</sup> kiwoneka chiziho na kugala na kudongoka na vinhu vinji vilingiwhana na avyo. Ndanguwakanyani kahi kota vyondiwakanyile hamwande, wanhu walingudita mbuli kota azo hawokwinjila kuli undewa wa Nguluwi.

<sup>22</sup> Munhu yalingulongozwa na Muhe Yelile vinhu avi vyokoneka mgati mwa heye, igano na kusechelela na kikala goya na kwimilila na kunoga na yalingulavya vinhu ne kiwuzi na yalingukundigwa, <sup>23</sup> uliholile na kilongoza. Kuduhu malajizo galinguweza kulema mbuli azo.

<sup>24</sup> Wala wawele na Yesu Kilistu wagagaza majesa

gehile na maya ga hewo gehile nagaweke mgati mwa ng'huli za hewo. <sup>25</sup> Muhe Yelile katupa ukomu, lelo vivila tumleche yalongoze ukomu wa hetwe. <sup>26</sup> Lelo tuleche kidaya na tuleche kichokoza na kiwonela maya.

## 6

### *Twimilile na kitanza*

<sup>1</sup> Wang'holozangu, wone mmone munhu yunji yawifile, lelo hemwe mlingulongozwa na Muhe Yelile, mumlonjele munhu ayo mholemhole yawe goya, ila milolele mleche namwe kujezigwa.

<sup>2</sup> Midwiche mhomholo za hemwe kwa hemwe, kwa kudita ahyo mokweneza malajizo ga Kilistu.

<sup>3</sup> Munhu wone yewone heye ndo chinhu, na aku haweke chinhu, munhu ayo kangihada yuye. <sup>4</sup> Ila chila yumwe na yelole goya vyoyalingudita heye yuye. Wone uwe unojile, lelo kanguweza kona lutogo kwa chiwalo cha gala goyaditile ne kuwa hela na chiwalo cha kiwhaniza na munhu yunji.

<sup>5</sup> Mina chila munhu kochidwika mhomholo ya heye yuye.

<sup>6</sup> Yalingulanguswa ulonzi wa Nguluwi na yamuhanze mlangusa wa heye kuli gala geng'ha ganojile.

<sup>7</sup> Mleche kihada, Nguluwi hambe yaditilwe nhele. Kwa vila chowanyalile wanhu ndo chowobeta. <sup>8</sup> Yalingunyala kwa kunojeza maya gehile mgati mwa heye, kobeta kubagama, ila yula yalingunyala kunojeza Muhe wa Nguluwi, kobeta kwa ayo Muhe ukomu wa mazuwa gose ne kuduma.

<sup>9</sup> Lelo tuleche kutoka kudita ganojile, kwa vila

tobeta mbena kuli mhela wuwula wone hatutuguniche. <sup>10</sup> Lelo chila hotupata mhumhu tuwaditile ganojile wanhu weng'ha ng'hatu wanhu wamkundile Yesu.

*Kwinjila ikumbi haiwele chinhu*

<sup>11</sup> Mlote navyondiwandichile kwa nyandiko ng'hulu, kwa moko ga heni baha. <sup>12</sup> Wala walingugana koneka wanoga kwa mbuli ya lukuli ndo walingugana kuwakola lupichi hemwe mwinjile ikumbi. Leka waleche kugazigwa kwa chiwalo cha msalaba wa Kilistu. <sup>13</sup> Leka wala nawenjile ikumbi hawalingukunda malajizo ga Musa, ila wanguwagana hemwe mwinjile ikumbi leka wedayile chila chikoleche mlukuli lwenu. <sup>14</sup> Ila heni silingidayila chinhu choneche, ila msalaba wa Mkulu wa hetwe Yesu Kilistu kukolela awo, vinhu vyeng'ha vigazigwa kwa chiwalo cha heni, nani nangazika kwa chiwalo cha isi. <sup>15</sup> Kwinjila ikumbi ama kuleka kwinjila ikumbi haiwele chinhu, chilinguganigwa ndo kuwa chilumbigwe chinyale. <sup>16</sup> Na weng'ha walinguwinda nzila ayi kwa kikala goya na isungu kwa hewo, makundo na utambichizo wikale na hewo na kwa Waisilaeli, wawele wanhu wa Nguluwi.

<sup>17</sup> Lelo kulawila sambu munhu yoneche yaleche kungaza, kwa vila ng'hovu zondilinazo mlukuli mwangu zangulajila kuta heni nda mpogozu wa Yesu.

<sup>18</sup> Wang'holozangu, kunoga kwa Mkulu wa hetwe Yesu Kilistu kuwe hamwe na hemwe. Ena.

**Ilagano Iya Katali, Ilagano Linyale kwa  
Wanhu Weng’ha  
The New Testament + Genesis in Vidunda**

copyright © 2014 Pioneer Bible Translators

Language: Vidunda

Translation by: Pioneer Bible Translators

**The New Testament in Vidunda**

This translation, published by Pioneer Bible Translators and The Word for the World, was published in 2014.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact [www.pioneerbible.org](http://www.pioneerbible.org).

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

c584e819-507e-56ab-bbd8-53371c39d20d